

Za gospodarje

Maribor, dne 17. januarja 1934.

Kakšni so in odkod so brezposelni?

Besede izpod kmetškega peresa.

V tednu po novem letu sem imel nekega dne opravke v nekem župnišču ob državni cesti, kjer sem imel priliko spoznati nekoliko brezposelnih.

Takoj v jutro okoli 9. ure pride lep fant kakšnih 17 let ter prosi za dar, ker je brez posla. Popoldne prideta druga dva, močna človeka v starosti kakih 25 do 30 let. Eden ostane zunaj, drugi gre notri prosit, in sicer za oba. Kaj je neki vzrok, da je eden za oba prosil, ne vem.

Ko ta dva odideta, grem tudi jaz kmalu na pot, katera me je peljala po cesti, ki sta po njej prej odšla oba brezposelna ter sta kakih 100 m pred menoj korakala. Pridemo na kraj, kjer ni bilo hiš, in dotični, ki je prej ostal zunaj župnišča, je zavriskal. Potem je tovariša sunil od strani, nakar mu ta sunek vrne. To sta ponovila parkrat. To nujno vedenje je kazalo, da sta pijana.

Kmalu nato prideta pa od nasprotne strani druga dva brezposelna srednjih let. Ko se srečajo, si vsi štirje ustavijo in se začnejo razgovarjati. Ko pridem bližje, sem iz njihovega razgovora zajel toliko, da sta prišleca od nasprotne strani vprašala ona dva, kako je kaj v krajih, kjer sta bila, kje se kaj dobi in koliko se dobi. Šel sem prav počasi, da bi še katero besedo ujel. Med tem časom sem še slišal, kako je en prišlec od nasprotne strani vprašal, kaj sta dobila v župniščih, katere sta obiskala. Ali je bil kovač? Odgovorila sta mu: V župnišču F. sva dobila 4 Din, v župnišču S pa je bil včeraj furež, torej je tja tudi iti. Če bodeva kaj dobila? Ostudna italijanska psovka o Mariji. Če vama ne da, pa ga primita za ušesa: tako zatuli tisti, ki je prej zavriskal. V tem sem prišel prav do njih, in so tudi začeli nadaljevati vsak svojo pot. Še nekaj časa sem šel za te-

ma dvema brezposelnima, ki sta šla isto smer kakor jaz, ter gledal, kako sta zdaj pa zdaj drug drugega zbijala.

Omenjeni prizor je napravil na mene vtis, da brezposelni razpolagajo z malo mero morale. Kar dobijo, več ali manj zapijejo; če bi pa kje daru ne dobili, bi bili zmožni, si ga sami vzeti. Takih beračev novega časa se je bati, ker so prava nadloga, zlasti če jih pride dnevno po pet ali še več, kakor se to včasih zgodi.

Da je toliko take nadloge, je menda precej vzrok, da se jih premalo preiskuje in nadzoruje. Neka moška oseba je pravila, kako sta se dva fanta dotičnega kraja, kjer ona stanuje, dogovorila, da začneta obrt brezposelnosti. Bila sta po izjavi omenjene osebe posestniška sina ter ju potreba gotovo ni silila v to obrt. Vendar sta šla. Eden izmed njiju se je po nekoliko dnevih vrnil, dočim je tovariš nadaljeval to obrt. Hvalil se je, da se jima je čisto dobro obneslo. Dobila sta dnevno vsaj 25 Din ter hrane dovolj.

Neka gospodinja mi je pa pravila, da je dobila v službo fanta, ki je dokončal osnovno šolo. Služil naj bi bil po dogovoru sprvega za obleko, obutev in nekaj nagrade. Po pardnevni preskušnji je šel fant domov in ni ga bilo več nazaj. Menda je materi povedal, da bo moral v službi nekoliko delati in ne pohajati. Kajti gospodinja je pozneje zvedela od drugih ljudi, da je mati fantu rekla: »Boljše je, da greš peklat kakor pa služiti.«

Odtod torej toliko brezposelnih — Merodajne oblasti naj bi gledale na to, da se njih število omeji. Vsakemu, ki je upravičen okolj prositi, naj bi se izstavela tozadevna izkaznica, potrjena od občine in žandarmerijske stanice, da je dotični brez dela. S tako izkaznico bi se moral vsak legitimirati, ako za dar prosil. Brez legitimacije naj bi se mu dar ne dal, temveč se naznanil oblastem. Na ta način bi bilo prav gotovo manj brezposel-

nih, ker bi se resnični brezposelni dali ločiti od namišljenih.

Gospodarska vprašanja in odgovori.

Vprašanje G. M. v R. Kako uničim mušice, ki mi uničujejo zeljne sadike?

— Odgovor: Mušice, ki Vam vsako leto uničujejo zeljne sadike, so boljšice (bolhači), ki se zlasti v suhih letih pojavijo v veliki množini. Omejite jih s pridnim zalivanjem sadik in še potrosite sadike ob rosi z lesnim pepelom ali sajami. Lahko si pa napravite tudi lovilno pripravo na sledeči način: Ploskev lepenke namažite s kakim lepivom in je pritržite na ročaj. S to pripravo mahajte med sadikami in boste ujeli veliko bolhačev.

Vprašanje K. J. iz Z. Imam vinograd, ki ga mislim spremeniti v sadonosnik. Kakšne sorte naj sadim? — Odgovor: Vinogradi se za napravo sadovnjakov zelo dobro obnesejo, izvzemši pečinasta tla. Kanadka, Baumanova reneta, ontario, krivopecelj bi tukaj prav dobro uspevale. Zdrava drevesa in zanesljive sorte dobite v banovinskih drevesnicah.

Vprašanje S. M. iz Št. A. Kako zatiram polha in mravlje? — Odgovor: Polh je v sadovnjakih zelo škodljiva žival. Da se ga znebite, se Vam priporoča, da nastavite na ono drevo, katerega sadje polh najbolj uničuje, kos votle veje ali debela tako, da ostane samo ena luknja odprta, ostale pa se zabijejo z deskami. Navadno se polh takoj v tej umetni votlini nastani in čez dan ga zamorete vloviti in ubiti. Tudi v gozdu v bližini sadovnjaka se naj vsa votla debela pregledajo in ako se v votlinah zapazi polhe, jih tudi treba poloviti. Košček suhe drevesne gobe se zaneti in vtakne v votlino, kjer se polh nahaja. Votlina se nato z mahom ali cunjami zadela, da ne more dim uhajati. Čez četrt do pol ure je polh od dima zadosti omamljen in se ga lahko s kavljem iz močne žice iz votline potegne in ubije. — Pred leti sem imel veliko mravelj v stanovanju. Postrežnica je pa vse špranje, kjer so hodile mravlje, zamašila z milom in od tega časa naprej niso se več pokazale. Poskusite tudi Vi s tem sredstvom. Lahko pa lovite mravlje z v sladko vodo namočeno morsko gobo, ki jo

nastavite mravljam. Ko je na gobi veliko mravelj, jo vržite v krop in to pač ponavljajte. Najtemeljitejše je pa zati-rate, ako poiščete gnezdo in jih uničite. Ostanke jedi in slično ne puščajte v dotičnem prostoru, kjer se pojavljajo mravlje.

Vojaške zadeve.

Sprejemni pogoji za inž. podoficirsko šolo. S. J. V. Star sem 18 let, imam 8 razredov osnovnih šol in želim v inž. podoficirsko šolo. — Šolanje v inž. podoficirski šoli (Kralja Petra Vel. Osvojitelja) traja dve leti. Po natečaju se zahteva starost 17 do 21 let. Rok za vložitve prošnje je do 15. septembra.

Vazduhoplovna podoficirska šola. P. S. C. pri V. Ali je mogoč vstop v vazduhoplovno ali katero drugo podoficirsko šolo. — Po novem letu zasledujte vesti v »Slovenskem gospodarju« pod »Vojaška vprašanja«, kjer bodo sporočili sprejemne pogoje za vse podoficirske šole.

Podoficirsko šolanje. I. M. Lj. Isto kar za P. S. zgoraj.

Sprejem v inž. podoficirsko šolo. J. K. iz V. Isto kakor za S. J. V. v današnji številki.

Prostovoljno k vojakom. Z. J. Št. Koli-ko let mora biti mladenič star, da sme prostovoljno k vojakom? — Po zakonu je potrebna 18letna starost, prošnji za predčasno rekrutovanje, naslovljeni na pristojni vojni okrug, pa je priložiti: krstni in domovinski list, davčno potrdilo in očetovo dovoljenje.

Prostovoljno k vojakom. F. F. Št. Isto kot zgoraj za Z. J.

Podoficirsko šolanje. K. A. Hr. Sem brezposeln in želim vstopiti v podoficirsko šolo. Kakšni so sprejemni pogoji? — Sprejemne pogoje bom objavil, čim bodo gojence na novo sprejemali.

Skrajšanje roka tretjemu sinu. V. G. K. Prvi in drugi sin sta odslužila 18mesečni rok v stalnem kadru, sedaj je pa tudi tretjemu odrejen 18mesečni rok. Ali ima pravico na 9mesečni rok? — Ima, vendar ni dokazal pri rekrutovanju, da sta dva starejša brata odslužila 18mesečni vojaški rok. Vložite prošnjo za skrajšani rok na pristojni vojni okrug, kateri priključite »družinsko pojasnilo« in pa vojniški ispravi starejših sinov. Prošnjo

je kolekovati s 25 Din, družinsko pojasnilo pa po številu članov v rodbini tako, da plačajo prvi trije po 10 Din, ostali pa po 5 Din koleka. Če je tedaj Vaša družina iz 5 članov, morate družinsko polo kolekovati s 40 Din. Prošnjo je treba takoj vložiti, ker je po zakonu predviden rok za pritožbe samo v treh mesecih po izvršenem rekrutovanju.

F. G. iz Sv. P. Takih šol, za katere se Vi zanimate, ne poznamo.

Ljudski pravnik.

Izvrševanje krojaške obrti. Pmšm. — Vaš sin je izučen krojaške obrti, a sedaj ne more nikjer dobiti dela. Ker pa želite ljudje v Vaši okolici, da bi jim napravil obleke, vprašate, če bi se lahko tako naredilo, da bi se dal pri enem mojstru zapisati kot pomočnika, sam bi pa plačeval vse dajatve: bolniško blagajno in davek. — Krojaško obrt sme na svoje ime in na svoj račun izvrševati samo oni, ki ima za to vse po zakonu določene pogoje, zlasti mora imeti tudi mojstrski izpit, ki ga more delati šele potem, ko je bil po opravljenem pomočniškem izpitu zaposlen kot pomočnik v krojaški obrti. Po zakonu ni dopustno to, kar Vi želite. Tudi noben krojaški mojster ne bo riskiral tega, da bi imel Vašega sina vpisanega kot pomočnika, sin pa bi sam delal na svojo odgovornost in svoj račun. Pač pa je po našem mnenju možno, da je Vaš sin navadni pomočnik, da pa vendar dela doma, namesto pri mojstru. V tem slučaju bi Vaš sin delal vse samo za svojega mojstra, ki bi tudi izstavljal račune in imel ves dobiček, Vaš sin pa samo plačo. Po zakonu zahtevana tri leta bodo hitro potekla, nato bo pa delal mojstrski izpit, nakar bo zaprosil za obrtno pooblastitev za samostojno izvrševanje krojaške obrti. Ne spuščajte se v nezakonitosti, da ne bote po nepotrebem plačevali kazni in povrhu vsega še spravili sina v nesrečo, da bi imel kdaj kasneje sitnosti pri podelitvi pooblastitve za izvrševanje krojaške obrti.

Zaščita kmeta pred prisilno prodajo posestva. Kahz. — Meseca marca ste na prigovarjanje svojega moža, ki se ga zelo bojite, ker Vam grozi z umorom, ku-

pili poleg svojega posestva vinograd »za hranilnico«. Ker so cene začele padati in ni bilo kupcev za vino, mož pa je popival v družbi svojih znancev, so dolgovi se narasli. Z možem sta končno pri notarju posestvo razdelila. Mož je glede otrok prevzel gotove obveznosti, ki jih ne izpolnjuje, prav tako ne plača obresti. En porok je že umrl, drugi pa je poroštvo odpovedal. Imate še majhne otroke; z njihovo pomočjo bi kasneje svoj dolg z lahkoto poplačali. Vprašate, kako preprečiti prodajo posestva in kam morate napraviti prošnjo? — Ako ste za nakup posestva (vinograda) napravili dolg pred 20. 4. 1932 in ker ste kmet z ozirom na to, da obdelujete zemljo sami s svojimi otroki in plačate v pretežni večini zemljiški davek ter Vaše posestvo ne presega 75 ha za obdelovanje sposobne zemlje, Vam posojilnica posestva ne bo mogla prodati na dražbi. Svoj dolg bote plačali v 12 letih, kakor je že sporočil »Slovenski gospodar«. Ako znaša pred 20. 4. 1932 nastali dolg znesek 1200 Din, ali manj, ga morate plačati v treh letih v enakih obrokih. Potrdilo, da ste zaščiteni kmet, izda občina. Ako je dolg pri posojilnici nastal v resnici šele po 20. 4. 1932, niste zaščiteni in ga morate plačati ali pa zadevo na drug način urediti, da preprečite prodajo. Vaša skrb in bojazen je utemeljena, ker Vam s prodajo posestva ne bi ničesar ostalo za Vaše otroke.

Pritožba v kazenski zadevi. Gakc. — Svojega nasprotnika ste tožili zaradi prestopka zoper čast po par. 297 kz., a je bil pred sodiščem oproščen, ker sta njegov brat in njegova sestra pričala, da nasprotnik ni bil navzoč. Prisega ni bilo, samo zaslisanje. Vsled pritožbe je sedaj zadeva pred višjim sodiščem. Kasneje je Vas nasprotnikov starejši brat napadel in tako poškodoval, da je teklo zoper njega kazensko postopanje zaradi izvršenega prestopka zoper življenje in telo po par 181-I kz. Sodnik je nato tudi tega oprostil. Ker imate na razpolago priče, da Vas je res nabil po obrazu in gornjem delu glave, vprašate, kam se morate pritožiti, da bote prišli do pravice. — Upamo, da smo Vas prav razumeli. Če je tako, kakor je spredaj povedano, potem se je bilo treba zoper sodbo v zadevi žalitve pritožiti v treh dneh po razglasitvi sodbe, kar je storil Vaš odvetnik, ki ga go-

tovo imate, dočim se v drugi zadevi Vi ne morete proti oprostitni sodbi pritožiti, marveč samo državni tožilec. Ker imate zastopnika, mu zaupajte; ta bo gotovo storil vse, kar je za Vas potrebno in koristno. Če je kdo po krivem pričal, ga ovadite pri drž. tožilstvu. Seveda ste nato lahko Vi kaznovani, ako bo oni oproščen, ali pa če bi bilo kazensko postopanje zoper njega ustavljeno. Kar bote storili, napravite previdno!

Plačilo stroškov svojega odvetnika.
Taz. — V svoji zadevi zaradi izplačila zneska 2500 Din ste imeli svojega odvetnika. Tožbo ste dobili in je bil Vaš brat obsojen, da plača iztoženi znesek in vse stroške. Nato se je Vaš zastopnik vknjižil. Dobili ste poziv, da plačate stroške, čeprav ste pravdo dobili, česar pa ne morete razumeti. — Vaš odvetnik je delal po Vašem naročilu v Vašo korist in na Vašo odgovornost. Zato odgovarjate v celoti za stroške zastopanja Vi osebno, čeprav je brat tožbo izgubil in bil obsojen na plačilo pravnih stroškov. Ti stroški so po zakonu Vaši, Vi pa morate sami plačati stroške svojega odvetnika. To je bilo vedno tako že od leta 1895 dalje in se na stvari tudi danes ni ničesar izpremenilo. Včasih je bilo le to dobro, da je odvetnik lahko izterjal za svojo stranko od nasprotnika dolgovani znesek in stroške, ki jih je potem kar pridržal. Sodno odmerjene stroške bote svoj čas dobili povrnjene od nasprotnika. Vaš odvetnik ni dolžan čakati na plačilo, ker iste lahko zahteva od Vas. Svetujemo, da se nemudoma dogovorite s svojim zastopnikom, kdaj in na kak način bote stroške plačali, ker obstoji sicer nevarnost, da Vas ho tožil za stroške. S tem se pa zna zgoditi, da bote zgubili vsled sodnih stroškov celotni znesek 2500 Din, ki ga imate dobiti od svojega nasprotnika. Hitite z ureditvijo zadeve, da ne bo prepozno!

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg 13. januarja 1934. — Pripeljanih je bilo 176 zaklanih svinj, cena mesu 10—12 Din, špehu 12—13; sena 4 voze po 35—40 (100 kg), otave 2 po 35—40, pšenične slame 2 po 25; pšenice 10 vreč po 1.25, rži 4 po 1, ječmena 12 po

1, koruze 16 po 1—1.25, ovsa 14 po 0.75—1, prosa 10 po 1.25, ajde 6 po 1, pros. pšena 2 po 2.50, ajd. pšena 6 po 3—3.50, fižola 14 po 2.50—3; krompirja 8 vozov z 48 vrečami po 0.75—1, čebule 1 voz z 20 vrečami po 1.50—2. Cene česnu 7—8, zelju (glav.) 1—2, kislemu zelju 3—4, kisli repi 1.25—2, jabolkom 4—8, hruškam 5—6, suhim slivam 8—12, orehom celim 9—10, luščenicim 30—32, smetani 10—12, mleku 1.75—2.25, maslu surovemu 20—24, čajnemu 28—32, kuhanemu 28, domačemu siru 5—6, jajcem 1—1.25; kokoši 104 po 20—50, piščancev 792 po 25—55 (par), gosi 6 po 35—45, puranov 42 po 40—70, rac 10 po 20—25, domačih zajcev 14 po 5—30 Din.

Mariborski živinski sejem 9. I. 1934. — Prignanih je bilo 11 konj, 14 bikov, 158 volov, 356 krav in 11 telet, skupaj 550 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 3.50 do 3.75 Din, poldebeli voli 3 do 3.50, plemenski voli 2.75 do 3.75, bikji za klanje 3.50 do 3.75, klavne krave debele 2.25 do 3.50, plemenske krave 1.75 do 2.25, krave za klobasarje 1.75 do 2, molzne krave 2 do 2.25, breje krave 2 do 2.25, mlada živina 3.25 do 4, teleta 4.50 do 5 Din. Prodanih je bilo 239 komadov, od teh za izvoz v Italijo 26 komadov.

Mariborski sejem za prašiče. Na zadnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 38 prašičev, od katerih je bilo prodanih 34. Cene so bile: mladi prašiči 3 do 4 mesece stari 200 do 250 Din, 5 do 7 mesecev stari 360 do 380 Din, 8 do 10 mesecev stari 450 do 550 Din, enoletni 680 do 750 Din za komad, za 1 kg žive teže 6 do 7 Din, za 1 kg mrtve teže 10 do 10.50 Din.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10 do 12 Din, II. vrste 8 do 10 Din, meso od bikov, krav in telic 5—7 Din, telečje meso I. vrste 14—16 Din, II. vrste 10—12 Din, svinjsko meso sveže 10—16 Din.

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!